

Klimaatplan

'Op weg naar een klimaatneutrale organisatie'

Informatieve raadsbijeenkomst gemeente Zevenaar

Dinsdag 4 oktober 2023

ZEVENAAR

**IK HEB
GESOLLICITEERD
OP EEN
VOORBEELDFUNCTIE**

neef
Karel
van
Loesje

Postbus 1640
6801 DA Arnhem www@loesje.nl

ZEVENAAR

Programma Duurzaamheid

Afd. Ruimtelijke Ontwikkeling

Eigen organisatie

'Op weg naar een klimaatneutrale organisatie'

Samenleving

'Energie neutraal 2050'

Broeikasgasreductie

Energiereductie

Circulariteit

Klimaatadaptatie

Biodiversiteit

Energietransitie

- Aanpak Isolatie
- Aanpak Energiarmoede
- Regionale Energiestrategie
- Hernieuwbare energie
- Burgerberaad
- Energieloket en /-coaches
- Laadinfrastructuur

Warmtetransitie

Op weg naar aardgasvrij

Klimaatadaptatie en biodiversiteit

Klimaatplan

ZEVENAAR

Inhoud

1.1 Het Klimaatplan

1.2 Wettelijke kaders

1.3 Klimaatdoelenkaart

2.1 Broeikasgasreductie

2.2 CO₂-voetafdruk

2.3 Doelenkaart broeikasgassen

2.4 CO₂-neutrale organisatie in 2026

3.1 Energiereductie

3.2 Energieverbruik

3.3 Doelenkaart energiereductie

4.1 Circulariteit

4.2 Dashboard DuurzaamGWW

4.3 Doelenkaart Circulariteit

5.1 Interne borging opgave

5.2 Beheersingsmaatregelen

6.1 Transitiebudget

ZEVENAAR

1.1 Het Klimaatplan

- Kader waarbinnen klimaatbeleid en –maatregelen voor de eigen organisatie geformuleerd en geïmplementeerd worden.
- Leidraad en strategisch document dat richting geeft aan de inspanningen van de organisatie om verdere verduurzaming te bevorderen en om de inspanningen te coördineren en te sturen.
- Geeft invulling aan de ambities en doelstellingen die zijn gesteld in het coalitieakkoord en collegeprogramma 2022-2026:
  - Een CO₂-neutrale organisatie in 2026
  - 55% CO₂-reductie in 2030
  - 50% circulair in 2030

1.2 Wettelijke kaders

De Klimaatwet wordt steeds verder ingevuld met aanvullende wet- en regelgeving, kaders en akkoorden.

Klimaatplan 2021-2030	Circulaire Economie (2030-2050)	Schoon en Emissieloos Bouwen (2021)	Richtlijn schone voertuigen (2021)
Sett van afspraken die bedrijfsvoering raken: • 32% hernieuwbare energie (RED); • 32,5% energiebesparing (EED) • Hoogwaardig hergebruik van reststromen • Meer biodiversiteit bij beheer van natuur, landschap en openbare ruimte; • Voorbeeldrol overheid: verduurzamen eigen wagenpark en klimaatneutraal en circulair aanbesteden • Minimaal 50% CO₂-reductie van zakelijke mobiliteit in 2030; • Verduurzamen bestaande bebouwing	Nederland wil in 2050 een circulaire economie hebben waarin: • Zoveel mogelijk duurzame grondstoffen worden gebruikt • Producten en grondstoffen worden hergebruikt • En nauwelijks afval bestaat In 2030 gebruikt Nederland 50% minder primaire abiotische grondstoffen (mineralen, metalen en fossiel).	Deze routekaart verbindt de doelstellingen op het gebied van natuur (stikstof), klimaat (CO ₂) en schone lucht (fijnstof en stikstof) en beschrijft hoe we deze kunnen halen door steeds slimmer en meer schoon en emissieloos bouw materieel in te zetten.	Minimaal aantal schone voertuigen in 2025: • Auto's en bestelbussen: 38,5% schoon (minder dan 50 gram CO₂ en 80% van toegestane emissies) • Bussen 45% schoon • Vrachtwagens 10% schoon
		Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (2022)	Schone lucht akkoord (2020)
		Verantwoordelijkheid voor een duurzame, sociale transitie door middel van inkopen.	Doel: luchtkwaliteit in Nederland permanent verbeteren. Een akkoord tussen Rijk, provincies en een aantal gemeenten.
			Samen streven deze partijen naar een gezondheidswinst van minimaal 50% in 2030 ten opzichte van 2016.

ZEVENAAR

1.3 Klimaatdoelenkaart

Belangrijkste gestelde doelen en het wettelijke kader overzichtelijk geordend.

AMBITIE

NOU GEWOON

ALLES

Loesje

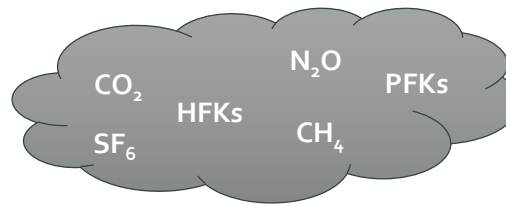
	Broeikasgasreductie	Energiereductie	Circulariteit
2024	Jaarlijks rapporteren van de CO₂-voetafdruk	EED: doorvoeren energiebesparingen met <5 jaar terugverdientijd	Start met circulair uitvragen bij inkoop- en aanbesteden
2026	20% CO₂-reductie t.o.v. 2018 100% CO₂-neutrale organisatie	15% energiereductie t.o.v. 2020 100% elektriciteit uit hernieuwbare bronnen - Vastgoed eigen organisatie 100% aardgasvrij*	35% aandeel secundaire grondstoffen 100% circulair uitvragen bij inkoop en aanbesteden 50% hoogwaardig hergebruik reststromen
2030	55% CO₂-reductie t.o.v. 2018 100% fossiel brandstof vrij	19% energiereductie t.o.v. 2020 100% duurzame energie (waaronder warmte, elektriciteit en brandstoffen)	50% aandeel secundaire grondstoffen 100% hoogwaardig hergebruik reststromen

* vastgoed eigen organisatie betreft gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en gemeentewerf

2.1 Broeikasgasreductie

55% CO₂-reductie in 2030

De belangrijkste gassen die zorgen voor de opwarming van de aarde:

Koolstofdioxide (CO₂)

- Fossiele brandstoffen en verandering van landgebruik

Methaan (CH₄)

- Veeteelt, rijstvelden en afvalstortplaatsen
- 1 kilo CH₄ heeft zelfde effect als 28 kilo CO₂

Lachgas (N₂O)

- Komt vooral vrij uit grond die bemest is met kunst- of dierlijke mest
- 1 kilo N₂O heeft zelfde effect als 265 kilo CO₂

Fluorgassen

- Bekendste zijn HFK's en PFK's
- Sproeibussen, airco's, warmtepompen en koelkasten
- Fluorgas SF₆ (isolatiegas en elektriciteitsnet) veroorzaakt 22.800 zoveel opwarming als CO₂.

Bron: Milieu Centraal

Inzet op reductie van alle broeikasgassen omgerekend naar CO₂-equivalenten.

DE CO₂-UITSTOOT

VAN DAGDROMEN

IS NUL

Loesje

ZEVENAAR

2.2 CO ₂ -voetafdruk (in ton)	2018 (referentiejaar)	2020	2022
Scope 1:			
Brandstof eigen wagenpark	355*	357	302
Eigen operatie	0	3	3
Ingekocht gas	204*	213	165
Totaal scope 1	559	573	470
Scope 2:			
Ingekochte elektriciteit	191	144	82
Totaal scope 2	191	144	82
Scope 3-up:			
Dienstreizen	28	22	20
Woon-werkverkeer	170	44	97
Inkoop grondstoffen	21*	16	26
Inkoop goederen	48	12	30
Inkoop diensten	367*	389	405
Afval operatie	11.753	11.186	11.051
Aanbestede werken	10.000	12.064	10.041
Gehuurde faciliteiten	22	1	0
Totaal scope 3-up	22.409	23.734	21.670
Totaal (beïnvloedbare) voetafdruk	23.159	24.451	22.222
Uitstoot ten opzicht van basisjaar		+ 5,6%	- 4,2%
Scope 3-down:			
Verhuurd bezit	135*	111	80
Distributie producten	0	3	13
End-of-life	9	1	2
Gebruik verkochte producten	34.815	46.890	38.821
Totaal scope 3-down (niet/minder beïnvloedbaar)	34.959	47.005	38.916
Totaal CO₂-voetafdruk	58.118	71.456	61.138
Uitstoot ten opzicht van basisjaar		+ 19%	+ 5%

CO₂-PRESTATIELADDER®

Samen zorgen voor minder CO₂

ZEVENAAR

2.3 Doelenkaart broeikasgassen

Doelenkaart transitiepad Broeikasgassen in ton CO ₂	2018	2022	2026	2030
Scope 1	559	470	449	3
Scope 2	191	82	0	0
Scope 3-up	22.409	21.670	18.077	10.397
Totaal beïnvloedbare scopes	23.159	22.222	18.527	10.400
Reductiedoelstelling t.o.v. basisjaar		4,2%	20%	55%

Om deze doelen te behalen wordt in 2024 uitwerking gegeven aan een uitvoeringsprogramma Broeikasgasreductie.

2.4 CO₂-neutrale organisatie in 2026 Collegeprogramma 2022-2026

Doelstelling: vastgoed (locaties gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en gemeentewerf), energie, inkoop en aanbesteding en mobiliteit).

CO₂-neutraliteit kan bereikt worden door:

1. CO₂-uitstoot verminderen
2. CO₂-uitstoot compenseren

CO₂-compensatie kan op basis van:

- Aankoop emissierechten (ETS)
- Compensatie projecten

...CO₂-beprijzing... op twee manieren:

- CO₂-heffing, het Emissiehandelssysteem (ETS)

Jaartal	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Euro	30,48	41,75	55,94	67,49	79,04	90,59	102,14	113,63	125,24	136,79

- CO₂-belasting

ZEVENAAR

3.1 Energiereductie

19% energiereductie in 2030

Europese afspraken - twee richtlijnen:

- Hernieuwbare energie (RED) - duurzame opwekking
- Energie efficiëntie (EED) – energieverbruik reduceren

EED geldt voor vastgoedlocaties die per jaar meer verbruiken dan 50.000 kWh of 25.000 m³ gas.

Energiebesparingsplicht wet Milieubeheer verplicht maatregelen van de erkende maatregelenlijst door te voeren (<5 jaar terugverdientijd).

Overheidsgebouwen 19% energiereductie in 2030 ten opzicht van 2020 (1,9% per jaar).

3.2 Energieverbruik

ZEVENAAR

Energieverbruik	Eenheid	2020	2022
Brandstoffen:			
Benzine	MWh	27	22
Diesel	MWh	978	789
Overige brandstoffen	MWh	5	14
Totaal verbruik brandstoffen	MWh	1.010	825
Elektriciteit:			
Inkoop gebouwen	MWh	628	639
Inkoop OVL en VRI's	MWh	1.707	1.610
Totaal inkoop elektriciteit	MWh	2.335	2.249
Opwek zonnepanelen	MWh	220	242
Teruglevering	MWh	-66	-72
Totaal verbruik elektriciteit	MWh	2.489	2.419
Warmte:			
Aardgas	M ³	113.200	77.502
Totaal verbruik aardgas	MWh	1.106	757
Propaan	Liters	0	1.932
Totaal verbruik propaan	MWh	0	13
Totaal verbruik warmte	MWh	1.106	770
Totaal Energieverbruik	MWh	4.605	4.014

CO₂-PRESTATIELADDER®

Samen zorgen voor minder CO₂

ZEVENAAR

3.3 Doelenkaart energiereductie

Doelenkaart transitiepad Energiereductie in MWh	2018	2022	2026	2030
Brandstofverbruik	1.010	825	400	0
Elektriciteitsverbruik	2.489	2.419	3.500	3.700
Verbruik warmte*	1.106	770	0	0
Totaal energieverbruik	4.605	4.014	3.900	3.700
Reductiedoelstelling t.o.v. basisjaar		13%	15%	19%

Om deze doelen te behalen wordt in 2024 uitwerking gegeven aan een uitvoeringsprogramma energiereductie.

ZEVENAAR

4.1 Circulariteit

50% circulair in 2030

Circulariteit gaat over:

- Minder afhankelijkheid omtrent grondstoffen
- Hergebruik van producten en dus grondstoffen
- Minimaliseren van gebruik nieuwe grondstoffen
- Efficiënter produceren
- Gebruik hernieuwbare grondstoffen
- Consuminderen: inzetten op deeleconomie

Rijk brede programma 'Nederland Circulair in 2050' vertaald deze opgave in vier factoren:

1. Grondstoffen verminderen
2. Grondstoffen vervangen
3. Levensduur verlengen
4. Hoogwaardige verwerking

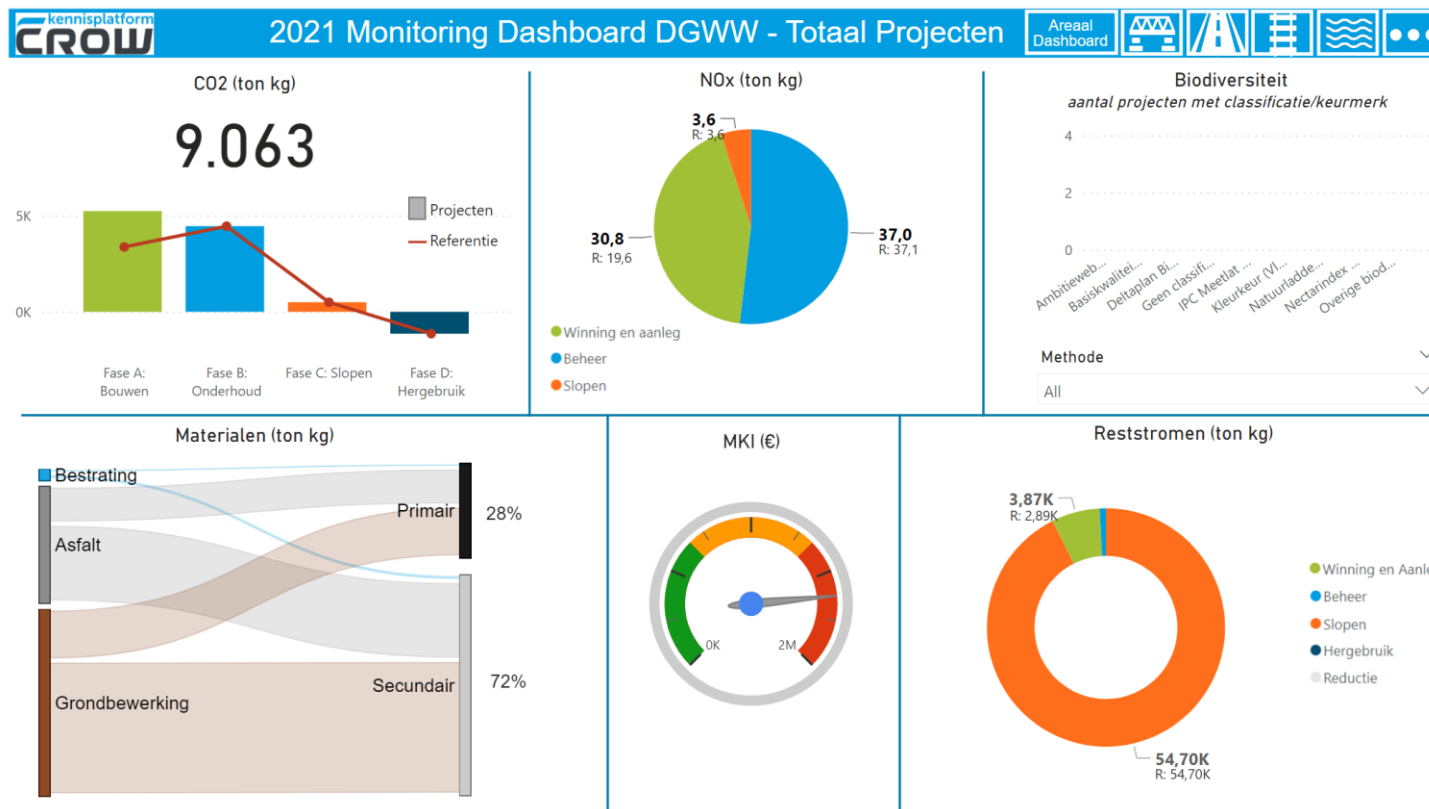

ZEVENAAR

4.2 Dashboard DuurzaamGWW

Meeste winst valt te behalen bij infrastructurele werkzaamheden.

ZEVENAAR

4.3 Doelenkaart circulariteit

Doelenkaart transitiepad Circulariteit in percentages	2018	2022	2026	2030
Aandeel secundaire grondstoffen	25%*		35%	50%
Uitvragen van circulariteitpercentage			100%	100%
Hoogwaardig hergebruik reststromen			50%	100%
Reductiedoelstelling t.o.v. basisjaar				-50%

Om deze doelen te behalen wordt in 2023 uitwerking gegeven aan een Routekaart Circulaire Economie.

ZEVENAAR

5.1 Interne borging van de opgave

Duurzaamheidsdoelstellingen = organisatie brede opgave

ZEVENAAR

5.2 Beheersingsmaatregelen

- Opgave = lijnverantwoordelijkheid aangestuurd door Mt
- Invoeren klimaatmonitor (monitoren voortgang)
- Toepassen PDCA-cyclus (continue verbetering van processen)
- Opstellen jaarlijkse duurzaamheidsrapportage
- Ondertekenen manifest MVOI
- Stimuleren bewustwording en gedrag

ZEVENAAR

6.1 Transitiebudget 2024, 2025 en 2026

Budgethouders hebben steeds meer besef van het belang van duurzaamheid, maar zien vaak dat het ontbreekt aan concrete inzichten en kennis om exact te bepalen welke stappen nodig zijn en hoeveel middelen hiervoor benodigd zijn.

Resultaat: Duurzaamheid is niet geborgd in de eerste budgetplanning.

Het transitiebudget:

- Financiële steun in de rug van budgethouders om duurzaamheid te integreren in dagelijkse werkzaamheden
- Als “plus” op investerings- en exploitatiebudgetten die al door de gemeenteraad zijn toegekend
- Direct concrete stappen zetten
- Tijdelijke aard: vanaf nu normale gang van zaken
- Geen blanco check: noodzakelijke investering om op koers te blijven

ZEVENAAR

Vragen?

